

17.12.2020

Yhdistysyhteistyön (YTY) käytännöt

Mielenterveys- ja päihdepalvelut (Miepä)
Psykiatrian klinikka

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo.....	2
1. Yhdistysyhteistyön (YTY) tarkoitus	3
2. Yhdistysyhteistyön muodot	3
3. Yhdistysyhteistyön organisointi	5
4. Yhdistysyhteistyön vuosikello	6
5. Yhdistysyhteistyöstä tiedottaminen	6
6. Järjestöille tarjottavat toimitilat	6
7. Seuranta, arviointi.....	6

Tekijät	Kaija Nuutinen, ylihoitaja, psykiatrian klinikka, Siun sote
	Anni Pesonen, toiminnanjohtaja, Pohjois-Karjalan Mielenterveydentuki ry
	Kirsti Sainola-Rodriguez, ylihoitaja, Mielenterveys- ja päihdepalvelut, Siun sote
	Kaisu Niiranen, kehittämisasiantuntija, kehittämysyksikkö, Siun sote, 30.6.2019 saakka
	Katriina Päivinen, kehittämisasiantuntija, kehittämysyksikkö, Siun sote, 1.7.2019 lähtien
	Minna Turunen, Pohjois-Karjalan mielenterveysomaiset- FinFami ry

1. Yhdistysyhteistyön (YTY) tarkoitus

Yhdistysyhteistyön käytännöt (YTY-käytännöt) on työkalu maakunnan järjestöjen, muiden alueellisten toimijoiden ja Siun soten perusterveydenhuollon mielenterveys- ja päihdepalvelujen (MiePä) sekä erikoissairaanhoidon psykiatrian (psykiatrian klinikka) yhteistyön tiivistämiseen. Yhdistysyhteistyö koskee erityisesti mielenterveys- ja päihdetyöhön liittyviä järjestöjä, niiden koordinoimia hankkeita, sekä muita tahoja kuten seurakunnat, kunnat ja muut sote-toimijat. Yhteisesti on sovittu, että yhdistysyhteistyöstä käytetään lyhennettä ”YTY”. YTY-käytännöissä käsitellään vain edellä mainittujen tahojen väliseen yhteistyöhön liittyviä asioita.

YTY-käytännöt kuvaa Siun soten mielenterveys- ja päihdepalvelujen ja psykiatrian klinikan toimijoille yhdenmukaisen toimintatavan yhdistysyhteistyössä alueellisesti ja maakunnallisesti ja tuo kootusti esille yhteistoiminnan periaatteita. YTY-käytäntöjä ovat olleet kokoamassa Pohjois-Karjalan Mielenterveydentuki ry, Siun soten kehittämysyksikkö, MiePä-palvelut ja psykiatrian klinikka. Selkeästi kirjatut toimintaperiaatteet helpottavat toimijoiden välistä kommunikointia ja yhteistyötä sekä lisäävät julkisen sektorin toiminnan läpinäkyvyyttä kansalaisyhteiskuntaan päin.

Siun soten strategian 2019-2020 mukaan Siun sote turvaa ihmisen arkea yhteistyössä kuntien, yritysten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Siun soten asiakkaiden, henkilöstön ja koko maakunnan asukkaiden osallisuus palvelujen kehittämisessä, toteuttamisessa ja ympäröivissä yhteisöissä ovat avainasemassa Siun soten strategian toteuttamisessa. Yksi Siun soten kriittisistä menestystekijöistä on ennaltaehkäisy. Ennaltaehkäisevässä mielenterveys- ja päihdetyössä Siun soten henkilöstön yhteistyö ihmisten arjessa toimivien yhteisöjen ja verkostojen kanssa vahvistaa asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta. Yhteistyön käytännöt voidaan kirjata: miten järjestöt otetaan huomioon toimijoina, ja miten kuntalaisten osallisuus sekä kuuleminen tulevat esille. Yhteistyöllä mahdollistetaan eri toimijoiden osallisuus Siun soten tekemään maakunnalliseen hyvinvointikertomukseen ja sen toteuttamisen arviointiin. Tällä varmistetaan Siun soten, kuntien ja järjestökentän näkemys vuosittaisissa hyvinvointitoimenpiteissä.

YTY käytännöt kokoaa pelisäännöt ja toimintatavat Siun soten mielenterveys- ja päihdepalvelujen ja psykiatrian alan yksiköiden ja eri toimijoiden välisen yhteistyön toteutukseen. YTY-käytännöt on tarkoitettu yhdistyksissä, kunnissa sekä Siun soten mielenterveys- ja päihdepalveluissa ja psykiatrian erikoissairaanhoidossa toimivien henkilöiden käyttöön.

2. Yhdistysyhteistyön muodot

Mielenterveys- ja päihdetyön osalta kaikkialla maakunnassa on ollut toimivaa ja hyvää yhteistyötä vuosikymmenten ajan. Siun soten myötä on korostunut tarve systemaattiselle yhteistyölle ja kumppanuudelle julkisen sektorin ja kolmannen sektorin toimijoiden välillä. Siun soten mielenterveys- ja päihdepalveluilla on lakisääteiset tehtävänsä, mutta yhteistä rajapintaa kolmannen sektorien toiminnan kanssa on.

YTY-foorumeihin on tarkoitus koota kaikki tietyllä alueella toimivat yhdistykset, hankkeet ja yhteistyötahot, jotka edistävät tai järjestävät hyvinvointia, mielenterveyttä ja psyykkistä toimintakykyä ylläpitävää toimintaa alueella. YTY-foorumeissa voidaan pohtia yhdessä tekemisen muotoja ja kohdentaa toimintaa kyseisen alueen tarpeiden mukaisesti. Samalla edistetään resurssien oikeaa käyttöä ja vältetään päällekkäisten toimintojen järjestämiseltä. Alueellinen yhteistoiminta voi olla joustavasti erilaista, koska maakunnan alueet ovat yhteisölliseltä toimintakulttuuriltaan erilaisia. Myös alueilla toimivien yhdistysten määrä ja toimintatavat vaihtelevat. Paikallisten, vapaaehtoisten voimin toimivien mielenterveysyhdistysten määrä ja toiminnan aktiivisuus on vähentynyt viime vuosina huomattavasti. Toisaalta monet uudet toimijat suhtautuvat avoimemmin yhteistyöhön mielenterveyden ja päihdeettömyyden edistämiseksi yhteiskunnallisen ilmapiirin muuttuessa.

Yhdistysyhteistyö on jaettu alueelliseen ja maakunnalliseen yhteistyöhön. Alueellisella yhdistysyhteistyöllä on merkittävä rooli. **Alueellinen YTY-foorumi** kokoaa kaikki keskeiset mielenterveys- ja päihdetyöhön liittyvät tahot toimimaan yhdessä alueellaan.

YTY-toiminnan alueellisissa perustamiskokouksissa (Outokumpu, Kitee, Nurmes, Lieksa, Joensuu) keväällä 2019 sovittiin yhdistykset, jotka osallistuvat jatkossa YTY-toimintaan alueillaan, joskin yhteistyöhön voi tulla mukaan myöhemminkin. Perustamiskokousten järjestämisestä vastasi koordinaatiotyöryhmä, jossa on edustus Pohjois-Karjalan Mielenterveydentuki ry:stä, Pohjois-Karjalan mielenterveysomaiset - FinFami ry:stä, Siun soten kehittämissyksiköstä, mielenterveys- ja päihdepalveluista ja erikoissairaanhoidon psykiatriasta. Perustamiskokouksissa sovittiin alueelliset yhdyshenkilöt ja seuraavien kokousten koollekutsuja. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen edustaja alueella toimii koollekutsujana.

Yhteistyön muotoja ovat

- säännölliset kokoontumiset ”YTY-foorumit”
- yhteinen toiminnan suunnittelu: yhteinen vuosikello ja sen päivitys
  - > toiminnalliset ryhmät, vertaisryhmät, kohtaamispaikat
  - > retket ja leiripäivät
  - > työtoiminta, työpajat
  - > muu virkistystoiminta (ilmaisliput, alennukset)
  - > yhteinen tilojen käyttö (kustannukset)
  - > toimivien tiedotuskanavien käyttö (mm. some)
- asiakkaiden osallisuuden toteutuminen

Siun soten Mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasraati on yhteistyömuoto psykiatrian erikoissairaanhoidon ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakaslähtöiseksi kehittämiseksi. Asiakasraati on perustettu 2017. Asiakasraadin jäsenet ovat vapaaehtoisia, joilla on omakohtaista kokemusta mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakkaina tai omaisina. Mukana on myös järjestöjen sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen sekä psykiatrian klinikan työntekijöitä ja kokemusasiantuntijoita. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasraadin yhteistyömuotoja ovat:

- valmistelee asukailta tulleita aloitteita ja ehdotuksia psykiatrian sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämiseksi

- toimii psykiatrian ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen kutsumana yhteistyötahona kehittämisessä
- nimeää kehittämistyöryhmät eri kehittämistehtäviin
- säännölliset kokoontumiset 4-6 krt/vuosi

Olohuoneen toiminta on tauolla remontin takia vuoteen 2022 saakka. L-talolla, psykiatrian klinikalla yhdistysyhteistyötä tehdään Järjestö Olohuoneella sekä osastoilla. Järjestö Olohuone on perustettu 2016 ja yhteistyön muotoja ovat:

- säännölliset kokoontumiset
- kohtaamispaikka Olohuoneen avoimna pitäminen ja toiminnallinen ohjelma ja yhteiset tapahtumat
- kokemusasiantuntijatoiminta
- Järjestöjen tiedotus L-talon henkilöstölle, potilaille ja omaisille
- omaisneuvontapalaveri

3. Yhdistysyhteistyön organisointi

Kullekin alueelle on nimetty mielenterveys- ja päihdepalvelujen henkilöstöstä alueelliset yhdyshenkilöt. Psykiatrian klinikassa yhdyshenkilöt on nimetty yksiköittäin.

Alueelliset ja yksikkökohtaiset yhdyshenkilöt ja varahenkilöt liitteenä.

Yhdyshenkilöiden tehtävää:

- aktiivinen verkostoituja eri toimijoiden kanssa
- pitää yllä alueellisten toimijoiden sähköpostilistaa
- tiedottaa YTY- asioista mm. yhteistyökumppanit, työyhteisöt, esimiehet
- toimii yhdyshenkilöinä Siun soten, Miepän ja järjestöjen + muiden paikallisten toimijoiden välillä
- järjestää alueelliset YTY-yhteistyökokoukset (koollekutsuminen) -> suunnittelee alueellista toimintaa ryhmän kanssa vuosittain/puolivuosittain
- liittää mahdolliset uudet toimijat YTY- verkostoon
- perehdyttää uudet työntekijät YTY-työstä
- Kaiku-lehden yhdyshenkilö alueellaan

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasraadin yhdyshenkilöiden tehtävää

- järjestöjen yhteyshenkilö kutsuu kokoukset koolle, organisoii kokousten puheenjohtajuutta ja sihteerityötä
- aloitteita, palautepyyntöjä, ehdotuksia ottavat vastaan kaikki yhteyshenkilöt
- osallistuminen kehittämiseen yhdessä asiakasraadin jäsenten kanssa

Maakunnallinen koordinaatioryhmä

Maakunnalliseen koordinaatioryhmään kuuluvat

Anni Pesonen, toiminnanjohtaja, Pohjois-Karjalan Mielenterveydentuki ry

Kirsti Sainola-Rodriguez, ylihoitaja, Mielenterveys- ja päihdepalvelut, Siun sote

Mirella Tarkiainen, ylihoitaja, psykiatrian klinikka, Siun sote

Minna Turunen, toiminnanjohtaja, Pohjois-Karjalan mielenterveysomaiset - FinFami ry

Koordinaatiotehtävää:

- järjestää maakunnan toimijoiden yhteiset tapaamiset n. 1/vuosi.
- osallistuu mahdollisuuksien mukaan alueiden YTY-foorumeihin
- tiedottaa yhdyshenkilöille ajankohtaisista asioista
- huolehtii YTY-työn mittarit käyttöön, tulosten analysointi ja toimenpiteet
- yhdistisyhteistyön (YTY) käytäntöjen päivittäminen

4. Yhdistisyhteistyön vuosikello

1. Vuosittainen maakunnallinen kokoontuminen keväällä
  - koordinaatiotyöryhmä vastaa
2. Alueelliset kokoontumiset ja L-talon Järjestö Olohuone x2/vuosi
  - yhdyshenkilöt vastaavat
  - yhteisen alueellisen toiminnan suunnittelu
3. Asiakasraati 4-6 krt / vuosi
  - järjestöjen yhdyshenkilö vastaa
  - asiakaslähtöisen kehittämisen suunnittelu
4. Toiminnan arviointi (mittarointi) kevät
  - tulokset käytettävissä vuosittaisessa kokoontumisessa

5. Yhdistisyhteistyöstä tiedottaminen

Toiminnasta tiedotetaan sähköpostin välityksellä ja yhteisissä tapaamisissa.

YTY tiedottaa jelli.fi-sivuilla yhdyshenkilöistään, toiminnastaan ja tapaamisistaan: alueellinen, asiakasraati ja Järjestö Olohuone.

6. Järjestöille tarjottavat toimitilat

Siun sote tarjoaa toimitilojaan yhdistysten kanssa tehtävään yhteistyöhön.

https://www.jelli.fi/yhdistykset_yhteistyossa/yhdistykset-ja-siun-sote/siun-soten-tilat/

7. Seuranta, arviointi

Palautetta kootaan yhteistyötahoilta kerran vuodessa.